

A nagyvilágban szétszórásban élő református magyarság hitbéli szövetsége és küldetése

Jelige: „... cselekedjünk jót mindenekkel, kiváltképpen pedig a mi hitünknek cselédeivel!” (Gal.6,10)

A Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat (NyEMRLSz) hittudományi szimpóziumának tárgymegjelöléseivel – előadásomra készülve – igencsak meggyűlt a bajom.

Megemlékezésre kértek fel a **Magyar Reformátusok Világszövetsége (MRVVSZ)** megalakulásának 75. évfordulója alkalmából. Ezen konkrét, jól körülhatárolt feladat – önmagában – természetesen nem okozott volna gondot. A rendezvény **tematikájának** általános kontextusa annál inkább: „Globális református feladataink – Hosszútávú terepfelmérés a Magyar Szellemi Hazában”. Hasonlóképpen az előzetes **munkacím:** „Visszapillantás és vizionálás: a világszerte szétszórt magyar reformátusság az emberiség számára jövőbe utat nyitó erkölcsi felállításáról”; valamint előadásom véglegesnek szánt **címe:** „A világszerte szétszórt magyar reformátusság jövője”.

A „nagy ívű” megfogalmazások olvastán nehéz kérdések és komoly kétségek támadtak bennem. Valóban **„globális feladatai”** volnának a magyar reformátusságnak? **„Az emberiség”** számára **„jövőbe utat nyitó”** erkölcsi üzenet hordozói volnánk? A 75 esztendőre tekintő „visszapillantás” még csak-csak megvalósítható – de ugyan, bizony mit is **„vizionálhatnánk”** a világszórásban elsorvadó magyarság, vagy éppenséggel a nyugatra tízezrével kitóduló magyar munkavállalók vonatkozásában?! Vagy: „a világszerte szétszórt magyar reformátusság **jövőjét**” illetően mit is mondhatnék én, „földhözragadt” erdélyi azok számára, akik – nyugati szóránymagyar vezetőkként – szétszórásban élő Testvéreink helyzetét és lehetőségeit nálam sokkalta jobban ismerik?!

Mindezeket átgondolva és megfontolva, előadásom tárgyának **behatórolására** – pontosítására és leszűkítésére – voltam kénytelen, és pedig **két konkrét támpont** alapján. Egyfelől megelégedtem az **MRVVSZ** háromnegyed évszázados jubileumának az „előadásával”, másodsorban pedig a szimpózium kiváló **jeligéjéhez** (Gal.6,10) szabtam gondolataimat. Ennek a kettőnek az összefüggésében pedig az előttem szólók gondolatmenetéhez igazodtam, melyek központi eleme: **a küldetés**. (Lásd: Steinbach József püspök: Küldetésünk elvi alapjai; Tókéczki László főgondnok: Küldetésünk európai vetületei egy hazai szemszögéből; Tóth Miklós, a Lelkigondozó Szolgálat titkára: Küldetésünk európai és világ-vetületei egy európai szemszögéből.)

Ennek megfelelően: saját nyomasztó válságunk és hitelvesztésünk közepette semminémű magyar református „erkölcsi felállításról”/üzenetről nem bátorkodom szólni. „Az emberiség” és a magyar református szóránymagyarság viszonyára nézve sem igen tudok valamely egyetemes üzenetet megfogalmazni. „Globális feladataink” kérdésében pedig végképp tanácstalan vagyok...

Mindezekkel szemben legfeljebb nemes értelemben vett **egyházi és nemzeti „öncélúságunk”** körében tartom megfogalmazhatónak mondanivalómat. „Világban való szétszórtságunkat” nem annyira **„küldetéses állapotnak”**, hanem inkább – Isten akarata szerinti – **történelmi adottságnak** tekintem, nem akarván annak hibájába esni, hogy felfuvalkodott ál-Krisztusként azt mondhassák rólunk: „Másokat megtartott, magát – azonban – nem tudja megtartani” (Mt.27,42).

Az apostoli jelige alapján, végül is arra szorítkozom, hogy trianoni sorsunkra és posztkommunista helyzetünkre, valamint globális szórványállapotunkra nézve, továbbá az MRV SZ jeles évfordulójáról megemlékezve, a világ minden részén élő magyar reformátusság **egyetemes hitbéli feladatairól, krisztusi hivatásáról, illetve küldetéséről** szóljak – **Pál apostol** útbaigazítása szerint: "A jótéteményben pedig meg ne restüljete k, mert a maga idejében aratunk, ha el nem lankadunk. // Annakokáért, amíg időnk van, cselekedjünk jót mindenekkel, kiváltképpen pedig a mi hitünknek cselédeivel!" (Gal.6,9-10). (A szimpózium tömör jeligéjét (Gal.6,10) mondanivalóm értelme szerint kiegészítettem (Gal.6,9-10).)

Teszem ezt azzal a meggyőződéssel, hogy a világnak bármely pontján is élnénk – kis-Magyarországon, az elcsatolt területeken vagy a világszórványban –, életünkön csak úgy lesz **áldás, vetésünkre** pedig „a maga idejében” csak akkor következik **aratás**, hogyha „**mindenekkel jót cselekszünk**”. Ez magának a befogadó globális szeretetnek a jótéteménye, az önző kizárólagossággal szemben! Mindemell t „**hitünk cselédeivel**” kiváltképpen jót kell cselekednünk, hiszen őket, Isten nagy Családjában, a Szeretet kettős parancsolata értelmében, méltó úgy szeretnünk, mint önmagunkat.

Tóth Miklós úgy fogalmaz, hogy: „A mi hazánk a földgömb”. A „Magyar Szelle mi Hazában”, amelynek kiterjedése maga a glóbusz, ezen a biblikus, keresztyén és nemzeti úton járva találhatjuk meg **küldetésünk Istennek tetsző útját** mind az idegenek, mind hitsorsosaink viszonylatában – igaz magyarnak és jó reformátusnak maradva.

Következésképpen: szétszórátásban élő népünk **magyar** és **református** / református és magyar volta nem egyediségében és külön-voltában, hanem sokkal inkább **egyetemes krisztusi hitének és hivatásának** valóságában és hitelességében áll. „Légy jó **flamand**, hogy lehess jó **európai**” – valahogyan így fogalmazott a 20. századi flamand ébredés egyik nagyja, **Mauritz Coppieters**. Légy jó magyar és igaz református, hogy Krisztus hú szolgájaként, az emberiség és a népek közösségében, a nagyvilághoz hozzáadódva – mintegy **hozzáadott értéként** – tölthesd be isteni rendeltetésedet.

X X X

Ebben az értelemben és ebben a szellemiségben gondolkozva, Krisztus „ama kicsinyeinek” mindenkori kisebbségi állapotát soha sem lélektani kisebbségi, illetve **kisebbrendűségi tudattal** élem meg. Erdélyi magyarként vagy reformátusként sem kínoz kóros kisebbségtudat vagy hiányérzés.

Hitünk és egyházunk jótéteményeinek áldásai mellett a **Magyar Reformátusok Világszövetsége** sem valamely szűk **partikularitás** számunkra, mely másoktól elválasztana bennünket, hanem éppen ellenkezőleg, a teljességnek az a része, mely nélkül az egész is csonka, foghíjas volna.

Ehhez az **egészséges teljességérzéshez** viszont az szükséges, hogy valóban egymásra találjunk a Krisztusban – egymásra találjunk és eggyé váljunk a közös hitben, a lélek által: a külhoni szakadozó szórványvilágban éppen úgy, mint az elszakított területek „holttengerében”, vagy az egyben maradt kis hazában; külön-külön, mindenki a maga hazájában, valamint együttesen, határokon átnyúló közösségünkben, a népek nagy óceánjában, a hitek, nyelvek, kultúrák és identitások kavargó forgatagában...

Az MRV SZ pusztá létrejötte már önmagában is ezt a krisztusi – magyar – **közösségi és egység-eszményt** hordozza. Hogyan is cselekedhettük volna „ama jót” önmagunkban: „Trianon árváiként”, avagy a kommunista állami ateizmus félelmes szívű jogfosztottjaiként?

„Az egész föld színén szétszóródott az én nyájam, s nem volt, aki keresné”
„Szétszóródtak hát pásztor nélkül, és lőnek mindenféle mezei vadak eledelévé” – írja **Ezékiel** (Ez.34,6.5) **Vallási** és **nemzeti** értelemben, egyaránt érvényes a megfogalmazás.

75 évvel ezelőtt a „mélységből feltörő kiáltás” szavát hallgatta meg a Seregek Ura, amikor is **Ésaiás** és **Jeremiás** próféta igéivel válaszolt reá:

„Egy rövid szempillantásig elhagytalak, és nagy irgalmassággal egybegyűjtelek” (És.54,7)

„... és összegyűjtelek titeket minden nemzet közül” (Jer.29,14)

„... még ha az égnek utolsó szélén is volnának szétszórt gyermekeitek, onnan is összegyűjtöm őket!” – tehetjük hozzá **Nehémiással** (1,9).

Imé, a **globális isteni szeretet** és **kegyelem** himnikus prófétai megnyilatkozása...!

Másfelől viszont: íme a magyar nemzet és – vele együtt – a **magyar református egyház** több évszázadra terjedő, sorsszerű szétszakítottsága...!

Több mint három évszázaddal megalakulása után, végre az 1881-es **Debreceni alkotmányozó Zsinat** alkalmával teremthetett meg első ízben a magyar református egység.

Ha nem az Istenben bízánk, magyar fátumnak hihetnénk, hogy alig negyven esztendei egyházi egység nyomán, a Reformáció 400. évfordulójára (1917) már **Trianon** árnyékában készült „történelmi Golgothájára” – és újból darabjaira hullott – az ország és az Egyház...

Nem folytatom az egyháztörténeti számbavételt... Mint ahogyan az MRV SZ megalakulásának és történetének részleteire sem térek ki...

1938-ban, egyazon évben a **Magyarok Világszövetségének** (MVSZ) létrejöttével – mintegy a közlő részleges országegyesítés ígérését vetítve előre – megalakult az MRV SZ.

De a hátralévő kedvező idő már semmire sem volt elégséges. A **II. bécsi döntést** (1940) az újabb világegés vérzivatarára mosta el, **1953-ban** pedig már azt olvassuk, hogy: „az elmúlt 15 évben az MRV SZ nem volt képes a világba szétszóródott magyar reformátusságot összefogni...”

A **kommunizmus** „babiloni fogságának” ítéletes idejéről pedig mit is mondhatnánk...? **Ravasz László** püspöknek és az Egyetemes Konventnek még arra jutott kevés ideje, hogy 1946-ban létrehívják a **Szórványban Élő Magyarok Református Egyházat** (SzÉMRE) – a NyEMRLSz elődjét –, ennek utána azonban az elszakított részek között, hosszú évtizedekre minden kapcsolat megszakadt.

Míg **Temesvár** hitével végre valahára el nem következett 1989 „**kegyelmi ideje**”... És hogyha hinnünk és bízunk lehet benne: ennek a kegyelmi időnek még ma sincs vége... Még most is „**ideje van**”, még mindig „ideje van a szólásnak... ideje van az ültetésnek... ideje van a gyógyításnak... és ideje van a megépülésnek...” (Préd.3,7.2.3.5).

A történet azonban – nehogy félreértés essék – mégsem végződik jubileumi ünneplésre méltó **heppienddel**. A „2x2 néha öt” ez esetben nem érvényes: a 75 év mégcsak önmagával sem egyenlő, hanem sokkal, de sokkal kevesebb... **2003** óta ugyanis egyáltalán nem működik, **2010**-ben pedig végérvényesen felszámolódtott az MRV SZ...

Adjuk csak össze: született **1938**-ban... szünetelt **1945** és **1990** között... újraalakult **1991**-ben... Az MRE kívánságára a Fővárosi Bíróság megszüntette **2010**-ben... **75** év alatt – mondhatni – élt **26** évet... Haldoklott **7** esztendeig...

Hát ilyen, ennyire élet- és működőképes a mi magyar református egységünk. Leszámítva a török, a Habsburg és a szovjet birodalmi sorscsapások kényszerű korszakait: ennyire futotta erőnkől, hitünkől és „jövőbe utat nyitó erkölcsi felállásunkból” – mondom már-már cinizmusba hajló keserű öniróniával...

És itt akkor már bizonyára mindenki érti, hogy mindenek előtt és mindenen túlmenően az **utóbbi két évtized** világszövetségi vesszőfutására és kétes egységtörténetére gondolok, amely aligha szolgáltat alapot a háromnegyed százados jubilálásra és a globális magyar református küldetéstudat eszmei elfogultságára.

Az MRV SZ utóbbi húsz esztendejének története külön előadást igényelne. Tárgyszerűen megismerhető jegyzőkönyveinkből és egyéb iratainkból. Különösképpen **1996**

óta viselt elnökségem időszakának évi jelentéseit ajánlhatom a szíves figyelmükbe, no meg az elnöki tisztségről való – utóbb visszavont – lemondásomat indokló Nyílt leveletem (1998).

Dicstelen végünket híven jellemzi fennállásunk utóbbi egy évtizedének szikár eseménytörténete, és pedig: **Henczy Lajosné** volt titkárunk több milliós összeg követelésére felsrőfolt, meddő munkajogi pere, az anyaországi alapító egyház illetékes vezetőinek megalázó packázásai, néhány meddő „hitvita”, valamint **Takaró Mihály** MRVSZ-főtítkár tisztségéről való felelősségelhárító lemondása. Ezek után a szövetség képletes **fejfájára** ezt írhatnánk: „A bíróság... a jelen ítélet mellékletét képező leltárjegyzéken 1–31 tételszám alatt megjelölt ingóságokat a Magyar Református Egyház tulajdonába adja” (2010. márciusi ítélet).

A részletekkel ezúttal sem kívánom igénybe venni a hallgatóságot. A következtetés levonásaképpen elégséges, hogyha a 15. évfordulóját ünneplő **Egyetemes Zsinat** – az MRETZS – tagegyházak által bojkottált, 2010-béli jubileumi üléséről kiadott sajtóközleményünkben idézek:

A Zsinat résztvevői „mélységes megdöbbenéssel szereztek tudomást a magyar református egység intézményes szimbólumát jelentő MRVSZ megszűnéséről. Az Egyetemes Zsinatra ugyanez a sors vár – mutatott rá Tökés László. A **Nemzeti Összetartozásról** szóló XLV/2010. számú törvényt idézve kihangsúlyozta, hogy magyar református egyházaink – messze megelőzve az országos nemzetpolitikát – a Világszövetség, majd az Egyetemes Zsinat létrehozásával már a '90-es évek elején a **határok fölötti nemzetegyesítés** megvalósításán fáradoztak. Erre a stratégiai igényű egyházi–nemzeti politikára mért súlyos csapást a Magyarországi Református Egyház hatalompolitikában utazó vezetősége a »magyar református egység« **kisajátításával**, illetve az »egység« látványos intézményi látszatának a megteremtése által” – áll a Közleményben (kiemelések tőlem – TL).

Az MRETZS évfordulói kiadványába szánt írásomban – melyet amúgy a szerkesztők végül is nem vettek be a kötetbe – „**Egy ellopott álomról**” szóltam. Annál jobban ma sem tudnám megfogalmazni a lényegét – idézem:

„Az 1989-es rendszerváltoztató fordulat hőskorában létrejött **magyar református egységintézmények** ezenképpen jutottak ebek harmincadjára. A Generális Konvent pedig Debrecenben virágesővel ünnepelt. **Magyar református – és nemzeti – egység- és sikerpropagandájuk**, nemlétezőnek tekintvén az előzményeket, a letarolt Egyetemes Zsinatot és a Világszövetséget, emezek hitbeli-szellemi örökségét **kisajátítva** és eszmeiségét zászlajára tűzve – mintegy újból feltalálta, és jó áron el is adja – a **spanyolviaszt**” (kiemelések tőlem – TL).

Hát itt tartunk. **Kvalifikált lopás** – szellemi termék eltulajdonlása –, ugyanakkor pedig szégyenletes **történelem-hamisítás** történt és megy végbe mind a mai napig Egyházunkban, amit húsz esztendővel a hazug ateista–kommunista diktatúra bukása után mégcsak elképzelni is nehéz lett volna. Azóta „a református egység létrejöttének napját” 2009. május 22-ben jelölik meg. A „**református egységünnep**” ideológusai és erkölcsi, politikai haszonélvezői tudni sem akarnak sem 1938-ról, sem 1991-ről, sem 1995-ről, s az egységépítő atyák, köztük **Bütösi János**, **Hegedüs Loránt** és **Csiha Kálmán** püspökök vagy **Czine Mihály** és **Szabó István** főgondnokok, valamint a hollandiai **Tüske István** nevét és érdemeit – hogy mutatóban csupán néhány nevet említsek – feledésre kárhoztatják.

Nagy horderejű **Református Világtalálkozóinkat** pedig – hasonlóképpen – a kádári típusú **kollektív amnéziára** emlékeztető feledésnek adják át, újak megrendezését pedig egyszerűen elsikkasztják, illetve a református egyház népszerűsítése szintjén mozgó, alkalmi rendezvényekkel váltják ki.

Az Ő emlékének, a történelmi hitelességnek és egyházi önbecsülésünknek is tartozunk annyival ezen a helyen, hogy áldott emlékezetű **Hegedüs Loránt** volt dunamelléki püspökről,

zsinati elnökről, az **EZS** ügyvezető elnökéről és az **MRVSZ** tiszteletbeli elnökéről ezen a helyen is megemlékezünk: Királyhágómelléki Református Egyházkerületünk **Pro Ecclesia** millenniumi különdíjának laudációjából idézek:

„... számunkra, erdélyiek számára, most, az ezredfordulón, Krisztus Urunk és történelmünk Millenniuma esztendejében mindennél fontosabb, hogy Hegedüs Lóránt püspökben embert és hitet próbáló trianoni sorsunk elhivatott szószólóját, erdélyi-partiumi Egyházunk és nemzeti közösségünk szókimondó pártfogóját és hűséges támogatóját tisztelhetjük.

Köszönjük, Püspök úr, hogy még akkor is, amikor nem egy magyarországi testvérünkben, vagy éppen anyaországi hittestvérünkben csalódnunk kellett, Reád akkor is, mindig számíthattunk. Könyved címének szavaival szólva, köszönjük, hogy most is azt mondod nekünk: „Testvérek, menjünk bátran”.

A szétszakított magyar nemzet határmódosítás nélküli újraegyesítésének korszakos programja keretében, a Magyar Református Világszövetségben és az Egyetemes Zinat élén végzett úttörő szolgálatodat külön is megköszönjük.”

„**Testvérek, menjünk bátran!**” – idézem újból Hegedüs Loránt könyvcímének azt az **üzenetét**, amellyel előadásomat zárni kívánom. Nem akarok „ünneprontó” és igazságtalan lenni ezzel a **nekrológba** hajló jubileumi beszéddel – ezért **Illyés Gyula** monumentális költeményének szavával teszem fel a keserű kétségen és lélekoltó szkepszisen felül emelkedő és túlmutató, „költőinek” aligha nevezhető kérdést:

„Hiszed, hogy volna olyan-amilyen
magyarság, ha nincs – Kálvin?

Nem hiszem.”

És ezzel a tömör felelettel talán meg is ragadtuk a lényegét. Mondjon bárki is bármit, és hadd alakoskodjanak kedvükre és pillanatnyi érdekeik szerint „a főpapok és az írástudók”: a Magyar Reformátusok Világszövetségének háromnegyed évszázada, nem kevésbé annak rendszerváltozás utáni ébredési időszaka a **magyar református egység és küldetéses szolgálat** – a korábbi évszázadokon is átívelő – **eszmetörténeti és hitvallási jelentőségét** hirdeti, és adja tovább szent örökség és staféta gyanánt nekünk és az utánunk jövőknek. Akképpen élteti a reményt és készít fel bennünket az előttünk álló feladatokra és küzdelmekre, miként ezt a II. világháború megsemmisítő válságában, „világok pusztulásán” – a maga idejében és módján – Isten segedelmével a most hetven éves **balatonszárszói Magyar Élet Konferencia** tette, a **Soli Deo Gloria Szövetség** szervezésében. „A haza és a nemzet féltése volt a ’43-as szárszói konferencia lényege. Erről szólt a nemzet „evangéliuma”, s minden tiltás ellenére „a haza magasbaemelése” – írja az esemény egyik méltatója.

Így legyen most is. „Testvérek, menjünk bátran” tovább. Az irány pedig az, amit Ravasz Lászlótól Tóth Miklós idéz: „Nyugat és Kelet között számunkra egy út van: **Fölfelé!**” Talán ez a legtalálhatóbb megfogalmazása a magyar „**harmadik útnak**” – amely ebben az értelemben: magának Istennek az útja. Soli Deo Gloria!

Csákvár, 2013. július 20.

Tökés László
az MRVSZ utolsó elnöke